

POZNATKY ZE SLUŽEBNÍ CESTY DO PAŘÍŽE

Plk. MUDr. Dušan ŠIMŮNEK, doc. RNDr. Vladimír MĚRKA, CSc.
Ministerstvo obrany ČR, odbor vojenského zdravotnictví GŠ, Praha
(ředitel: plk. MUDr. Jan Vesecký)
Vojenská lékařská akademie J. E. Purkyně, Hradec Králové
(rektor: plk. prof. MUDr. Josef Fusek, DrSc.)

Ve dnech 22. až 24. května 1995 navštívila Paříž delegace zdravotnické služby Armády České republiky ve složení: plk. MUDr. Jan Vesecký, plk. MUDr. Dušan Šimůnek, pplk. MUDr. Vladimír Radovnický, CSc. a plk. v zál. doc. RNDr. Vladimír Měrka, CSc.

První den a v závěru posledního dne vedl jednání nejvyšší představitel francouzské vojenské zdravotnické služby gen. dr. Pierre Metges. Před ním zastával tuto funkci do podzimu roku 1984 gen. dr. J. Bladé, jenž vedl francouzskou delegaci, která navštívila naši republiku v dubnu 1994.

Nejvyšším řídicím orgánem francouzské zdravotnické služby je Direction Centrale du Service de Santé des Armées (DCSSA); má cca 250 osob, vojáků i civilních zaměstnanců, a organizačně se člení na 6 sekcí:

1. plánování a řízení
2. věda a technický rozvoj
3. řízení nemocnic
4. logistika
5. personalistika
6. finanční a ekonomické zajištění

DCSSA je umístěno v historicky cenných budovách Invalidovny v srdci Paříže. Tomuto architektonickému komplexu vévodí dóm s pozlacenou kupolí, jedna z charakteristických dominant Paříže, se sarkofágem Napoleona, jehož památce jsme se poklonili. V průběhu prvního dne jsme v areálu DCSSA vyslechli řadu zajímavých přednášek se základními informacemi o francouzské zdravotnické službě, která má téměř 21 000 osob ve zhruba 600 lokalitách (včetně zámořských území). Z tohoto počtu je 2700 lékařů-vojáků z povolání, 250 farmaceutů, 50 veterinářů, 2600 osob středního zdravotnického personálu, 2100 nižšího zdravotnického personálu (mužstvo, sběrači raněných) a přes 6000 civilních zaměstnanců.

Lékaři u útvarů jsou velitelsky podřízeni svým velitelům, odborně náčelníkům zdravotnické služby druhů vojsk (pozemní vojsko, námořnictvo, letectvo). Zdravotnická služba zabezpečuje také četnictvo a dva hasičské sbory v Paříži a v Marseille. Řada lékařů vykonává službu v zahraničí a na francouzských zámořských územích, což rozšiřuje jejich zkušenosti, zejména v tropické medicíně.

Způsob přípravy vojenských lékařů

Budoucí vojenští lékaři se připravují na dvou lékařských fakultách - v Lyonu a v Bordeaux. Studium je stejné pro civilní i vojenské posluchače. Studium medicíny má 3 cykly:

1. *cyklus* - trvá 2 roky, po 1. roce se skládá náročná zkouška (konkurs), která je jakýmsi sítem, jímž projde jen 1/5 studentů;
2. *cyklus* - trvá 4 roky, tvoří je studium všeobecné medicíny;
3. *cyklus* - tvoří buď:
 - a) 5 let speciálního studia v některém klinickém oboru, po jehož ukončení obdrží absolvent titul odborného lékaře, ale už nikdy nemůže být všeobecným lékařem, nebo;
 - b) další 2 roky studia ukončené závěrečnou diplomovou prací, absolventi pak obdrží titul všeobecný lékař.

Vojenští posluchači musí povinně absolvovat variantu b).

Poslední rok studia absolvují formou aplikačního kursu v aplikační škole Val-de-Grâce v Paříži. V tomto kursu si doplňují vojensko-odborné vzdělání, včetně 8týdenní stáže u vojsk. Po ukončení studia pak nastupují nejméně na 3 roky k útvaru. Po 3 letech služby u útvaru se vojenští lékaři mohou přihlásit do konkursu ke studiu speciálního oboru (toho využívá asi 40-50 %).

Výuková zařízení: základní školení - LF v Lyonu a Bordeaux; Aplikační škola Val-de-Grâce - Paříž; Ústav letecké medicíny - Paříž; Ústav tropické medicíny - Marseille; Škola námořní medicíny - Toulon; Škola pro námořní důstojníky - Libourne; Výcvikové středisko pro zdravotníky - Toulon.

Vojenské nemocnice

Zdravotnická služba řídí celkem 19 vojenských nemocnic s celkovou kapacitou 5800 lůžek. Z toho 9 nemocnic je větších, srovnatelných s našimi. U velkých nemocnic je skupina hygienického a protiepidemického zabezpečení spádu (tzv. služba pro kolektivní medicínu), která v podstatě nahrazuje naše vojenské zdravotní ústavy.

Polovinu personálu vojenských nemocnic tvoří civilní zaměstnanci.

U 5 vojenských nemocnic jsou *výzkumná střediska*: v Grenoble - výzkum účinků ZHN, v Marseille - tropická medicína, v Bretigny - letecká medicína, v Toulonu - námořní medicína, v Clamart - hematologie a krevní transfuze. Dvě vojenské nemocnice jsou umístěny v zámoří - Tahiti, Džibuti.

Příjmy vojenských nemocnic jsou důležitou součástí rozpočtu zdravotnické služby. Na rozdíl od nás jsou příjmy vojenských nemocnic od zdravotních pojišťoven a od pacientů odváděny na centrální položku, kterou

obhospodařuje DCSSA. To pak rozděluje získané finanční prostředky zdravotnickým zařízením podle potřeby. Vojenské nemocnice tedy přijímají i civilní pacienty, což pro ně znamená jak přísun finančních prostředků, tak také předpoklad udržení odborné úrovně lékařů. Vojenské nemocnice jsou součástí rozpočtového úseku a nemají právní subjektivitu. Vojáci v činné službě jsou léčeni obligatorně a nemají možnost svobodné volby zdravotnického zařízení. Na léčení civilních zaměstnanců armády jsou vyhražovány prostředky z rozpočtu. Od roku 1980 bylo zrušeno 10 vojenských nemocnic, z toho 4 na území SRN.

Systém epidemiologických informací

Existují 3 systémy hlášení:

1. poplachový - u zvlášť nebezpečných infekcí (například mor, cholera),
2. pravidelné týdenní hlášení od lékařů útvarů,
3. pravidelné týdenní hlášení z vojenských nemocnic

Hlášení jde od jednotek do vojenských nemocnic (podle spádu), kde se soustřeďuje u služby pro kolektivní medicínu. Vojenské nemocnice pak předávají hlášení za svůj spád na DCSSA.

V posledních letech zaznamenala zdravotnická služba nárůst výskytu meningitid a rubeoly. Bylo zavedeno očkování proti meningitidě (před 3 lety), čímž došlo k výraznému poklesu výskytu tohoto onemocnění. Velké epidemiologické problémy jsou u vojáků sloužících v zahraničí, zejména pro zvýšený výskyt malárie a pohlavních chorob, včetně AIDS. Důležitou úlohu při řešení těchto problémů sehrává Ústav tropické medicíny v Marseille.

Logistika zdravotnické služby

Je autonomní a člení se na 5 sektorů:

1. zabezpečení jednotek
2. zabezpečení nemocnic
3. zabezpečení škol
4. zdravotnické zásobování
5. věda a výzkum

První den jednání byl zakončen slavnostní večeří pořádanou v Domě armády pozemního vojska, letectva a námořnictva (Cercle National des Armées) Saint Augustin, což je název kostela, proti kterému je tato krásná budova situována.

Druhý den byl věnován návštěvě rozsáhlého areálu Ústřední zdravotnické základny v Orléans-Chanteau (Direction des Approvisionnements et des Établissements Centraux - DAEC). V čele tohoto zařízení stojí gen. Lemontey (farmaceut). Úkoly DAEC lze stručně shrnout jako plánování, kodifikace podle katalogu, nákup, vlastní výroba, opravy, vývoj, skladování, distribuce a rušení zdravotnického materiálu.

Ke splnění těchto úkolů má DAEC 17 zařízení rozdělených do 3 skupin:

1. skupina - 5 specializovaných zařízení pro výrobu, výzkum a vývoj: Orléans - centrální lékárna; Orléans - centrální sklad zdravotnického materiálu; Clamart - transfuzní sklad; Mondeville a Bordeaux - mobiliizační zásobovací střediska;
2. skupina - 3 zařízení pro zvláštní zásobování;
3. skupina - 9 zařízení pro běžné zásobování, z toho 5 všeobecných a 4 u každého vojenského přístavu.

Na rozdíl od našeho zásobovacího systému se v DAEC vyrábí řada léků, injekčních a infuzních roztoků pro potřebu celé armády, dále brýle do masek a další zdravotnický materiál. Personál DAEC tvoří asi 1400 osob (vojáků i civilních zaměstnanců). Celý areál DAEC je obklopen rozsáhlým jehličnatým lesem.

Třetí den byl věnován návštěvě dvou významných zdravotnických zařízení, a to Aplikační školy a Vojenské nemocnice v areálu Val-de-Grâce v Paříži.

V čele Aplikační školy (École d'Application du Service de Santé des Armées du Val-de-Grâce) stojí gen. dr. J. de Saint Julien. Škola má 2 oddělení:

1. pro základní školení lékařů, farmaceutů, veterinářů, administrativních pracovníků a středního zdravotnického personálu,
2. pro doškolení zdravotnického personálu během služební kariéry.

Součástí školy, která je umístěna v historicky cenné budově kláštera, je dále umístěna ústřední knihovna vojenské zdravotnické služby, muzeum vojenské zdravotnické služby a toxikologická laboratoř. Nepřímou je ke škole přiřazena redakce vojensko-zdravotnického časopisu "Médecine et Armées", o jehož vysoké prestiži svědčí fakt, že je excerpcován v Current Contents.

Systém vzdělávání vojenských lékařů je popsán výše. V programu výuky v aplikačním kursu je 38 hodin medicínských předmětů, 52 hodin vojensko-odborných předmětů, 34 hodin speciální výuky, stáže v nemocnicích, u jednotek, stáže ve škole pro studium účinků ZHN a ve škole pro poskytování pomoci v polních podmínkách a kurs v obsluze spojovacích prostředků. Aplikační kurs končí doktorskou prací, závěrečnou zkouškou a zkouškou z medicíny katastrof. V současné době je v aplikačním kursu 72 studentů, z toho 4 cizinci a 10 žen. Podle plánu rozmístění nastoupí 47 absolventů k pozemnímu vojsku, 12 k námořnictvu a 9 k letectvu.

V čele zdejší Vojenské nemocnice (Hopital d'Instruction des Armées du Val-de-Grâce) stojí gen. dr. Gautier. Vojenská nemocnice byla do roku 1979 umístěna v prostorech kláštera spolu s Aplikační školou. Z důvodů památkové ochrany nebylo však možné provádět v objektu potřebné stavební úpravy, proto byla vybudována nová nemocnice v téže areálu.

Nemocnice má 2 úrovně: podzemní s technickými prostory a nadzemní s klinickými provozy. Z celkového počtu personálu 1100 osob je 65 % vojáků. Všichni lékaři, zdravotní sestry a lékárníci jsou vojáci z povolání. Celkem v nemocnici pracuje 110 lékařů, 220 zdra-

votních sester, 10 lékárníků a 11 administrativních důstojníků. K dispozici je 460 lůžek, v případě mobilizace se tento počet zvyšuje na 1100. Jde o mnohoprofilovou, dobře materiálně a technicky vybavenou nemocnici. Ročně se zde provede asi 80 000 vyšetření, 50 % pacientů tvoří civilní osoby.

Závěrečná jednání proběhla opět v areálu Invalidovny na DCSSA za předsednictví gen. dr. Metgese a za přítomnosti prakticky všech šéfů sekcí DCSSA.

Návštěva zdravotnické služby Francouzské armády přinesla řadu poznatků významných a použitelných i pro naši vojenskou zdravotnickou službu. Vedle získaných informací jsme mohli poznat i celkovou pracovní atmosféru prochnutou bohatými a s láskou pěstovanými tradicemi francouzské vojenské zdravotnické služby.

Do redakce došlo 24. 10. 1995